Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Viite
Liikenne- ja viestintävaliokunnan
asiantuntijapyyntö asiassa U 54/2026 vp

Asiantuntijalausunto valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kehyksen perustamiseksi Euroopan pilvipalvelu- ja tekoälyekosysteemin vahvistamiseksi (pilvipalveluiden ja tekoälyn kehittämisen säädös) (U 54/2026 vp)

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Liikenne- ja viestintäviraston asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kehyksen perustamiseksi Euroopan pilvipalvelu- ja tekoälyekosysteemin vahvistamiseksi (pilvipalveluiden ja tekoälyn kehittämisen säädös) (U 54/2026 vp). Liikenne- ja viestintävirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Yleisiä huomioita

Liikenne- ja viestintävirasto yhtyy valtioneuvoston kantaan ja tukee kirjelmässä esitettyjä huomioita. Liikenne- ja viestintävirasto pitää valtioneuvoston kannan mukaisesti erittäin tärkeänä kansallista liikkumavaraa pilvipalveluiden riskiarvioinnin perusteella toteutettaviin toimenpiteisiin ja sitä, että asetuksessa pitäydytään siinä, mikä on sisämarkkinan toiminnan ja yhtenäisyyden kannalta ja komission toimivalta huomioiden perusteltua. Kansallinen turvallisuus ei kuulu komission toimivaltaan ja sen osalta sääntelyn tulisi säilyä vapaaehtoisena siten, että käytettäessä pilvipalveluja kansallisen turvallisuuden piiriin kuuluvien järjestelmien osana, kansallinen toimija voisi halutessaan tehdä riskiarvioinnin pilvipalveluiden ja tekoälyn kehittämisen säädösehdotuksen (Cloud and AI Development Act, CADA) mukaisena. Suvereniteettiin liittyvät riippumattomat arvioinnit tukisivat asiakkaana olevien viranomaisten riskinhallintatyötä, jos on kysymys tiedoista, joita ei ole sopivaa altistaa ulkomaisen tai EU:n ulkopuolisen tiedustelu- tai vastaavan viranomaisen pääsylle.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että EU:n kahdenvälisillä sopimuksilla vahvistettavien teknologiakumppanuuksien yhteydessä on tärkeää huomata, että yleisenä tavoitteena on joka tapauksessa sellaisten kansainvälisten pilvipalvelumarkkinoiden kehittäminen, joilla palvelun

käyttäjä voi palvelun tuottamismaasta riippumatta luottaa siihen, että data ja palvelu ovat oikeudellisesti ja teknisesti sen hallittavissa, niitä suojataan riittävän ja vastaavan oikeudellisen suojan nojalla ja palveluun kohdistuvat ulkopuoliset pääsy- ja määräysvaltariskit on asianmukaisesti hallittu.

Kyberturvallisuus ja sertifiointi

Liikenne- ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskuksessa on kyberturvallisuusasetuksen (CSA) mukainen kansallinen kyberturvallisuussertifiointiviranomainen, joka myöntää korkeimman tason kyberturvallisuussertifikaatit. Liikenne- ja viestintävirasto pitää tärkeänä huomion kiinnittämistä asetusehdotuksen vaikutukseen eurooppalaiseen pilvipalveluiden kyberturvallisuussertifiointijärjestelmään (EUCS:ään) ja mahdollisesti muihinkin sertifiointijärjestelmiin. EUCS:n ja CADA:n keskeiset sisällöt vaikuttaisivat täydentävän toisiaan ja kriteeristöt mittaavan pääosin eri asioita. Virasto pitää kuitenkin tärkeänä, että jatkovalmistelussa varmistettaisiin, ettei asetusehdotuksella luoda päällekkäisiä arviointi- ja sertifiointivelvoitteita. CADA:n ja EUCS:n välisen työnjaon tulisi olla selkeä ja olisi varmistettava, ettei samoja turvallisuusvaatimuksia arvioida useissa rinnakkaisissa menettelyissä.

Liikenne- ja viestintävirasto haluaa myös muistuttaa, että kyberturvallisuussertifioinnit ovat kohteena olevalle organisaatiolle pääsääntöisesti raskaita ja sertifiointikeskustelussa tulisi aina arvioida toiminnan tarpeellisuutta sekä pääsääntöä kyberturvallisuutta koskevien sertifiointien vapaaehtoisuudesta.

Liikenne- ja viestintävirasto pitää tärkeänä, että asetuksen jatkovalmistelussa huomioidaan kyberturvallisuusriskien lisäksi myös toimitusketju-, riippuvuus- ja jatkuvuusriskit. Asetusehdotuksen varmuustasot sisältävät laajoja ohjelmisto- ja infrastruktuuritoimitusketjuja koskevia velvoitteita, joiden suhdetta kyberkestävyyssäädökseen (CRA), NIS2-direktiiviin ja CSA:n mukaisiin sertifiointijärjestelmiin tulisi selkeyttää jatkossa.

Liikenne- ja viestintävirasto pitää valtioneuvoston kannan mukaisesti tärkeänä, että jatkovalmistelussa arvioitaisiin huolellisesti sitä, onko lainsäädäntövallan siirto komissiolle riskiarviointivelvoitteen ulottamiseksi eräisiin NIS2-direktiivin soveltamisalaan kuuluviin yksityisiin yrityksiin tarkoituksenmukainen ja oikeasuhtainen. Oikeusvarmuuden ja ennakoitavuuden varmistamiseksi yksityisiin toimijoihin ulotettavien velvoitteiden perusteista tulisi joka tapauksessa säätää riittävän tarkkarajaisesti jo säädöksessä.

Liikenne- ja viestintävirasto pitää perusteltuna, että asetusehdotuksessa pyritään ehkäisemään tilanteita, joissa kolmansien maiden lainsäädäntö voisi vaikuttaa haavoittuvuuksien vastuulliseen käsittelyyn tai vaarantaa eurooppalaisten toimijoiden kyberturvallisuutta. Vaatimusten toteuttamiskelpoisuutta ja todentamista tulisi kuitenkin arvioida tarkemmin jatkovalmistelussa.

Datakeskukset ja määrittelyt

Liikenne- ja viestintävirasto pitää tärkeänä, että datakeskuskapasiteetin yhteydessä arvioidaan myös turvallisuusnäkökulmaa. Datakeskuskapasiteetin lisäämiseen liittyy myös yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden näkökulma. Sen lisäksi, että datakeskuskapasiteetti nähdään EU:n tekoälykyvykkyyksien ja pilvipalvelujen kehittämisen resurssina, tulisi samassa yhteydessä arvioida ja ottaa huomioon myös kapasiteetin välittömiä ja välillisiä turvallisuusvaikutuksia. Datakeskusten rooli osana digitaalista infrastruktuuria sekä niiden kytkökset energia- ja viestintäverkkoihin olisi huomioitava osana riskinarviointia ja strategisten hankkeiden arviointia.

Liikenne- ja viestintävirasto haluaa muistuttaa määrittelyiden selkeyden ja yhdenmukaisuuden varmistamisesta erityisesti datakeskuspalvelun ja pilvipalvelun määritelmien osalta. CADA:n keskeisenä vertailukohtana on määritelmien osalta mm. NIS2-direktiivi (kyberturvallisuusdirektiivi), jossa on määritelty EU:n tasolla sekä datakeskuspalvelu että pilvipalvelu. Data-asetuksessa käytetty termi on datankäsittelypalvelu. Määritelmissä on käytetty pohjana NIST:n (National Institute of Standards and Technology) cloud computing -määritelmää, joka on pilvipalvelun tekninen määritelmä. Data-asetuksessa käytetty datankäsittelypalvelu on asiallisesti hieman laajempi kuin NIS2-direktiivissä käytetty määritelmä ja tarkoitettu erityisesti pilvipalvelujen vaihtamiseen ja yhteentoimivuuteen, kun taas NIS2-direktiivin määritelmä on alun perin tarkoitettu kyberturvallisuusääntelyyn. Jatkovalmistelussa olisi tärkeää huomioida eri asetusten määritelmien käyttö siten, että ehdotuksessa huomioitaisiin myös palvelujen vaihdettavuusnäkökulma määritelmätasolta lähtien. Määrittelykysymys on olennainen myös siitä syystä, että kaikki arkikielessä pilvipalveluiksi kutsutut palvelut eivät ole NIS2-sääntelyn mukaisia pilvipalveluja ja toisaalta myös datakeskuspalvelun määritelmän alla voidaan tarjota erilaisia kapasiteetti- ja tallennuspalveluja, mikä taas liittynee myös esitettyyn varmuustasoluokitteluun, joka näyttäisi koskevan vain pilvipalveluita.

Taloudelliset ja viranomaisvaikutukset

Kuten komissiokin on todennut, ehdotuksella on liityntä data-asetukseen, johon perusvaatimukset pilvipalvelujen vaihdettavuudesta ja siirrettävyydestä sisältyvät. On kuitenkin hyvä huomioida, että käytännössä data-asetuksen sääntely ei usein ulotu julkisen sektorin toimijoiden pilvipalveluihin palveluiden vaihdettavuuden osalta, sillä ne ovat pääsääntöisesti hyvin pitkälle räätälöityjä ja jäävät siten pääosin data-asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Näin ollen valtioneuvoston esittämä huoli siitä, että velvoite vaihtaa jo olemassa olevia järjestelmiä ja palveluita kesken sopimuskauden voi johtaa merkittäviin taloudellisiin kustannuksiin, on aiheellinen.

Uusia viranomaisia ei tulisi perustaa sääntelyn toimeenpanemiseksi, ja viranomaisten toimivallat ja vastuut tulisi määritellä täsmällisesti. Asetuksen toimeenpano lisää edelleen viranomaisille tulevaa työmäärää, joten toimeenpanosta tulevaa hallinnollista taakkaa tulisi rajoittaa. Esimerkiksi ehdotuksessa esitetyt aikarajat voivat olla käytännössä mahdottomia toteuttaa

viranomaisten nykyisillä resursseilla. Ehdotuksessa edellytetty arviointiraportin käsittely ja viranomaishyväksynnän antaminen 60 vuorokauden kuluessa ei vaikuta käytännössä mahdolliselta. Samoin 12 kuukauden siirtymäaika riskiarvioinnissa määritetyn varmuustason mukaiseen palveluun ei todennäköisesti käytännössä ole mahdollista.

Jutta Sarvilinna
lakimies

Liikenne- ja viestintävirasto